

LICG HUIDDIERENBIJSLUITER

Dé handleiding voor het houden van huisdieren

Serie vissen

Maanvis

Pterophyllum scalare

De maanvis behoort tot de familie van de cichliden. Het zijn scholenvissen, afkomstig uit het Amazonegebied. Maanvissen heten zo omdat hun lichaam een ronde, vertikaal in het water staande schijf is, zoals een volle maan. Oorspronkelijk zijn ze licht zilvergrijs gekleurd met verticale zwarte strepen die een goede schutkleur vormen. Bij schrik of stress trekken de kleuren van de maanvis weg. Volwassen maanvissen zijn ongeveer vijftien centimeter lang en vijftientig centimeter hoog.

Als u overweegt om maanvissen als huisdier te kopen, is het belangrijk dat u zich van tevoren goed laat informeren. Deze huisdierenbijsluiters is hierbij een hulpmiddel.

Verschillende varianten

Er bestaan diverse kweekvormen van de maanvis. Deze kunnen allerlei kleuren hebben, zoals goud, zwart of wit. Ook zien we ze vaak met verschillende aftekeningen, zoals vlekken, strepen of een gemarmerd patroon. Er bestaan ook langvinnige en sluiersaartvarianten.

Naast de 'gewone' *Pterophyllum scalare* zijn er nog twee verwante maanvissensoorten, namelijk *Pterophyllum altum*, die meer dan 35 centimeter hoog kan worden, en *Pterophyllum leopoldi*. Deze twee soorten komen echter nauwelijks voor in aquaria en er is geen nakweek van.

De naam 'maanvis' kan aanleiding zijn tot verwarring: hij wordt namelijk ook wel gebruikt voor de *Mola mola*. Dit is echter een enorm grote zeevis die wel vier meter hoog en 1500 kilo zwaar kan worden en totaal niet verwant is aan de *Pterophyllum* soorten.

Natuurlijk gedrag

Maanvissen zijn vreedzame scholenvissen die in groepen leven. Van nature komen ze voor in warm en schemerig langzaam stromend water in het Amazonegebied tussen boomwortels en planten. Dit water is zacht en een beetje zuur. Door zijn vorm is de maanvis erg wendbaar en kan hij gemakkelijk tussen planten en wortels door zwemmen. Maanvissen zwemmen niet snel en houden niet van sterk stromend water omdat ze dan worden meegesleurd. Door hun verticale strepen vallen ze niet op tussen de waterplanten. Maanvissen leggen eieren en vertonen broedzorg.

Huisvesting

Maanvissen kunnen samen met andere vissen gehouden worden, maar omdat

ze op hun rust gesteld zijn, kunt u er het beste rustige soorten bij kiezen. Kies niet voor erg kleine medebewoners zoals tetra's want die worden door de maanvissen voor voer aangezien. Kies ook geen vissen die de vinnen van de maanvis zullen beschadigen, zoals de sumatraan of andere barbelen.

Het is verstandig om tenminste vijf exemplaren te houden zodat de vissen hun natuurlijke scholengedrag kunnen uitvoeren. Maanvissen zwemmen niet zo veel. Ze gebruiken vooral de middelste waterlaag.

Om maanvissen te houden heeft u een aquarium nodig van tenminste 120 centimeter lang en minimaal 50 centimeter hoog. De watertemperatuur moet tussen 24 en 28 graden Celsius liggen. Gebruik een verwarmingselement en een thermostaat zodat de temperatuur niet schommelt.

De pH-waarde van het water mag niet te hoog zijn, tussen zes en zeven is het beste. Maanvissen hebben liefst zacht water met een totale hardheid tot ongeveer twaalf DH en een lage kaliumhardheid onder vier DH. Een waterfilter en verlichting horen tot de basisuitrusting van het aquarium. Zorg ervoor dat het licht tenminste twaalf uur per dag aan staat maar houd er rekening mee dat de maanvis niet van fel licht houdt. Het water mag niet te sterk stromen.

Drijfplantjes zorgen voor een wat schemerige omgeving die op de natuurlijke onderwaterwereld van de maanvis lijkt. Daarnaast helpen planten om de waterkwaliteit op peil te houden.

Planten met lange, vertikaal groeiende bladeren passen het beste bij de maanvis. Een donkere bodem laat de kleuren van de vissen goed uitkomen.

Wilt u met de maanvis kweken dan kunt u het beste een aparte kweekbak gebruiken met water van 28 graden Celsius. Er moet een verticaal oppervlak zijn om de eieren op af te zetten, zoals een afzetkegel van aardewerk of breedbladige planten. Bij het opzetten en inrichten van een aquarium komt heel wat kijken. Bij 'het tropisch zoetwateraquarium' op www.licg.nl leest u hoe u dat aan kunt pakken.

Verzorging

Dagelijks moet u de vissen even bekijken om te zien of ze gezond zijn. Controleer meteen de watertemperatuur. Kijk elke dag of er geen voedselresten in het aquarium liggen. Deze kunt u met een speciale zuiger of een schepnetje verwijderen. Haal elke week losse plantenresten weg. Het filter moet regelmatig worden schoongemaakt. Ook moet eens per week een deel van het water ververs worden. Gebruik hiervoor altijd water op de juiste temperatuur, eventueel voorbehandeld met een waterbehandelaar.

Om te zorgen voor de juiste zuurgraad en hardheid kunt u het mengen met gedestilleerd water. Zorg ervoor dat het verse water eerst de goede samenstelling heeft voor u het in het aquarium doet.

In de dierenspecialzaak zijn allerlei testsetjes te koop waarmee u de waterkwaliteit kunt controleren. Belangrijk zijn daarbij vooral de zuurgraad (pH), de hardheid en de hoeveelheid nitriet, nitraat en ammonium.

De ruiten van het aquarium kunt u

schoonhouden met een krabber, een pluk filterwatten of een magneetveger. Gebruik liefst geen schoonmaakmiddelen, maar mocht u dit toch nodig vinden, gebruik dan uitsluitend schoonmaakmiddelen die geschikt zijn voor een aquarium.

TL-lampen moeten, afhankelijk van het type, regelmatig vervangen worden. Gebruik attributen die voor het aquarium bestemd zijn, zoals een emmer en schepnetje, alleen voor het aquarium en niet voor andere huishoudelijke activiteiten. Was altijd uw handen nadat u met het aquarium bezig bent geweest. Gebruikt u een hevelslang, zorg er dan voor dat u geen water binnen krijgt. Vissen kunnen de *Salmonella* bacterie bij zich dragen en sommige visziekten zijn ook besmettelijk voor mensen.

Meer informatie vindt u in de handleiding over het tropisch zoetwateraquarium.

Voeding

Maanvissen eten voornamelijk dierlijk voer, liefst levend zoals muggenlarven, watervlooien of tubifex maar ook wel droogvoer. Daarnaast kunt u diepvriesvoer geven, laat dit wel eerst ontdooien. Maanvissen eten ook andere, kleine vissen, zoals de jongen van hun soortgenoten. Afwisseling in het voer is belangrijk om de vissen gezond te houden.

Jonge maanvissen kunt u voeren met artemia of watervlooien. Voer twee of drie keer per dag een klein beetje, en geef zoveel als de vissen in één tot twee minuten op kunnen eten. Vindt u veel voedselresten in het water? Dan krijgen uw vissen teveel voer. Als de maanvissen weigeren te eten, kan dit een teken

zijn dat het water vervuild is. Als u ook droogvoer geeft, zet het potje dan niet op de lichtkap van het aquarium, want dan wordt het te warm en gaan de vitamines verloren.

Van jong tot volwassen dier

Het verschil tussen mannetjes en vrouwtjes is alleen te zien aan de geslachtspapil, een verdikking bij de aars. Deze is bij de vrouwtjes groter dan bij de mannetjes. Dit is met name in de paartijd te zien.

Maanvissen vormen paren die zich afzonderen en een territorium gaan verdedigen. Daarbij willen ze hun partner zelf kunnen kiezen. Voor ze eieren afzetten, poetsen ze eerst een stuk schoon op de afzetkegel of ander substraat. Daarna zet het vrouwtje de eieren af in een sliert. Vervolgens zwemt het mannetje over de eieren heen om ze te bevruchten.

Er worden enkele honderden eieren gelegd. De ouders bewaken deze goed, bewaieren ze en verwijderen zelfs dode eieren. Na twee tot drie dagen komen de jongen uit en blijven dan eerst met draden hangen aan het substraat. Na een dag of vijf zwemmen de jongen vrij rond. Maanvissen kunnen zo'n tien jaar oud worden.

Ziekten

Om te zien of de vissen gezond zijn, let u vooral op de huid, de vinnen en de manier van zwemmen.

Maanvissen zijn net als andere cichliden gevoelig voor 'gaatjesziekte'. Hierbij ontstaan gaatjes in de huid van de kop. Dit wordt veroorzaakt door een tekort aan mineralen in het water.

Hoewel maanvissen vrij zacht water nodig hebben, moeten altijd voldoende mineralen en sporenelementen in het water aanwezig blijven. Vul dit eventueel aan met behulp van zeezout of mineraalzout uit de dierspeciaalzaak. Bacteriën kunnen bijvoorbeeld 'witte vlek ziekte' veroorzaken, waarbij wit-grijze vlekken op de huid en de vinnen te zien zijn.

Ook 'witte stip' komt wel eens voor. Deze ziekte wordt veroorzaakt door een parasiet die de huid aantast en is herkenbaar aan de witte stipjes op de huid. De oorzaak is vaak stress of verlaagde weerstand door bijvoorbeeld te koud water of plotselinge veranderingen in watersamenstelling. De ziekte verspreidt zich snel en moet dan ook meteen behandeld worden.

Vinrot wordt veroorzaakt door een bacterie die toeslaat als de weerstand van de vis verlaagd is. Dat kan komen doordat de omstandigheden in het aquarium niet optimaal zijn of bij stress. Door snelle behandeling kunnen de aangetaste vinnen binnen een aantal weken weer herstellen.

Na beschadiging van de huid kunnen schimmelinfecties optreden. In de vissenspeciaalzaak vindt u voor veel ziekten het geschikte bestrijdingsmiddel. Ook kunt u er terecht voor informatie over ziekten en mogelijke behandelwijzen. Er bestaan ook dierenartsen die gespecialiseerd zijn in vissen.

Om uw vissen gezond te houden is het erg belangrijk om te zorgen voor een goede waterkwaliteit en goede voeding. Stress kunt u voorkomen door de vissen

zoveel mogelijk met rust te laten en een vast dagpatroon aan te houden. Zet geen soorten bij elkaar die elkaar lastigvallen.

Benodigde ervaring

Voor het op een verantwoorde wijze houden van dit huisdier is enige ervaring nodig, de vis is vrij gevoelig voor vervuiling van het water. Zorg dat u zich van tevoren goed informeert.

Kosten

Maanvissen kunt u kopen in een aquariumspeciaalzaak of bij een kweker. De maanvis is niet zo duur in aanschaf. Jonge maanvissen zijn te vinden vanaf ongeveer twee euro, volwassen exemplaren kosten rond de tien euro. De opstartkosten van een aquarium zijn vrij hoog, ook omdat u een grote bak nodig heeft. Maanvissen eten graag levend voer, ze doen het op droogvoer minder goed dan veel andere vissen. Levend voer is duurder dan droogvoer. Daarnaast kunt u voor kosten komen te staan als er ziekten in het aquarium ontstaan.

Bijzonderheden

- Let er bij het kopen van vissen op dat ze uit schone bakken komen. Er mogen geen zieke of dode dieren in de bak zitten. Laat de meest actieve vissen vangen en vermijd 'kneusjes'. Let erop dat de vissen een mooie schone huid hebben, niet mager zijn en niet achtergebleven zijn in de groei.
- Laat nieuw gekochte vissen geleidelijk wennen aan de nieuwe wateromstandigheden (zie: het tropisch zoetwateraquarium), nog beter is het om nieuwe vissen in een quarantainebak te plaatsen.

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl

Het LICG is hét informatiepunt voor het 'houden van huisdieren'. Deze stichting geeft onafhankelijke en betrouwbare informatie over het op een verantwoorde wijze kopen en verzorgen van huisdieren. Deze informatie is op de meest recente inzichten gebaseerd en wordt bovendien wetenschappelijk getoetst. Door het bieden van informatie en het organiseren van campagnes, levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

L I C G